

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 973.

CHICAGO, ILL., 6. MAJA (MAY 6), 1926.

LETO—VOL. XXI.

Upravištvo (Office) 2639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

ANGLIJA IN NJENE KRIZE.

Pred svetovno vojno je bila Anglija poleg Nemčije najmogočnejša industrialna država v Evropi. V trgovini in paroplovbi je bila prva. Najboljši odjemalec angleškega blaga je bila do l. 1914 kontinentalna Evropa. Po vojni se je to spremenilo. Evropske države so bankrotirane. Več let po vojni je imela le malokatera znake stabilnosti. Zaupnosti med njimi ni bilo, zato so se ogradile s strogo zastraženimi mejami, cenzuro in drugimi pripomočki, ki niso v soglasju s kooperacijo in politiko miru. Angleško trgovino je zadel udarec, ki ga ni mogla preboleti. Do dva milijona angleških delavcev je bilo brez posla, katerih število ni skoro nobenkrat padlo pod milijon. Delavska stranka je izvajala za brezposelne delavce podporo, ampak to ni trajna rešitev problema. Tekom vojne se je tudi Anglija vžlic svojemu bogastvu zelo zadolžila in dolgovi jo tarejo kakor premagane dežele.

Temeljna angleška industrija so premogovniki, ki vposlujejo sedaj nad milijon rudarjev. Pred vojno je angleška premogovna industrija prosperirala, a po vojni se nahaja ves čas v krizi. Močne konkurentinje ima v nemški in francoski premogovni industriji, posebno v nemški.

Ameriška premogovna industrija je kaotična in v krizi. Angleška se nahaja še v večjem kaosu. Poleg tega je način angleške produkcije starokopiten, kar pomeni visoke stroške produkcije, ki so višji kakor pa v deželah, v katerih so s pomočjo moderne tehnike znižali produktivne stroške na minimum. Lastniki angleških premogovnikov pravijo, da bi radi konkurirali s premogovniškimi karteli v drugih deželah, ali preje je treba znižati stroške proizvodnje. Kako? Lastniki vedo samo za en izhod: znižanje plače premogarjem in pa zvišanje delavnika od sedem na osem ur. Angleški premogarji poznajo boljše izhode, ampak so preveč socialistični in zato jih kapitalistična vlada noče vpoštevati. Pred letom dni so premogovniške družbe proglasile znižanje plač, in navedle razloge. Premogarji so odgovorili, da znižanja ne sprejmejo in sklenili zastavkati. Baldwinova vlada je po-

segla v spor in preprečila stavko s subvencijo premogovniškim družbam, katerim je plačala okrog \$50,000,000, oziroma toliko kolikor bi zneslo znižanje plač. Subvencija je potekla 1. maja. Po na ta način izravnanim sporu je vlada imenovala posebno komisijo, ki je imela nalogo študirati angleško premogovno industrijo in dati nasvete za njeno reorganizacijo. Šla je na delo in sporočila vladi in angleškemu ljudstvu: Ako se hočemo rešiti krize v kateri se nahaja naša premogovna industrija, mora država prevzeti obrat premogovnikov v svoje področje. Iskati bi morala nove plasti premoga in odpirati nove rove ter zapreti tiste, v katerih je produkcija najdražja.

To ni bila komisija socialističnih veščakov, zato ji Anglija ni mogla očitati, da je podala taka priporočila vsled svojih simpatij do socializma. Imenovala jo je vlada, toda z njenim poročilom ni zadovoljna, kajti sedanja angleška vlada je vlada torijcev, ki tvorijo večino v parlamentu. Toriji ne marajo socializacije v nikakršni obliki, zato so komisijo razpustili, njena priporočila vrgli v koš, prvi maj, s katerim je potekla subvencija premogovniškim družbam, je pa prihajal bližje in bližje. Zastopniki družb in premogarjev so se pogajali, vlada je posredovala, toda do sporazuma ni prišlo. Milijon premogarjev je šlo na stavko proti znižanju plač in podaljšanju delavnika.

Baldwinova vlada ima absolutno večino v zbornici in pri zadnjih parlamentarnih volitvah je dobila več glasov kot vse ostale stranke skupaj. Liberalna je v tem plazu skoro izginila, delavska pa se je po številu oddanih glasov pojačala. Imeti večino ni vselej prijetno, in Baldwinova vlada se v tekoči situaciji prav gotovo ne veseli svojega položaja.

Angleško delavstvo se v stavkah bori drugače kakor ameriško. V tej deželi uničijo mnogo stavk organizirani delavci drugih strok, katerih pogodba ni potekla. Delavstvo ene unije je na stavki, članih unij drugih poklicov v istem obratu pa ostanejo na delu. Taki slučaji v tej deželi niso slučajni, ampak pravilo. V Angliji je delavstvo to hibo že prebolelo in se uči nastopati

praktično in solidarno. Organizacije angleškega delavstva so združene v Trades Union kongresu, in glavni odbor te zveze je proglasil par dni po stavki premogarjev generalno stavko iz simpatije do premogarjev. Tri milijone delavcev je dobilo navodilo dne 3. maja prenehati z delom. Generalna stavka, ako je res stavka vsega delavstva, paralizira ekonomsko življenje do popolnosti. Vlaki ne vozijo, stroji v tovarnah stoje, promet je ustavljen, in po nekaj dnevih se prično čuditi posledice. Generalna stavka, kakor vsaka stavka, je vselej naperjena proti gospodarjem, toda v mnogih slučajih ne trpe vsled nje samo delavci ki so na stavki, ampak tudi ljudstvo. Ali dokler delavstvo ne bo imelo boljšega orožja, to je več moči, so stavke njegovo najefektivnejše orožje.

Vlada je bila ves čas pogajanj na strani premogovnih družb, po stavki pa se je še bolj odprto postavila na protidelavsko stališče. To je vzrok, da je zveza angleških unij proglasila generalno stavko. Vlada pa je odgovorila, da smatra generalno stavko za vojno napoved ustavnemu življenju v Angliji. Izdelala je dekret in ga dala podpisati kralju, s katerim je uvedeno v vsi Angliji nekakšno obsedno stanje. Vlada je s tem dekretom dobila diktatorske pravice na podlagi zakona, ki se ga je za take slučaje sprejela zbornica l. 1920. Ampak diktator ne more obratovati industrije, s prekim sodom se ne premikajo vlaki in vladni ukazi ne bodo producirali premoga.

Angleško ekonomsko življenje je v krizi. Kapitalistična struktura Anglije se je preživela in razmere hočejo nekaj boljšega. Ekonomski veščaki vedo, da v sedanjem stanju za angleško premogovno industrijo ni rešitve, tudi če bi premogarji pristali v znižanje plač in podaljšanje delavnika. Bila je na vrhuncu pred leti, danes pa je v agoniji ker si ni znala pomagati. In naj se konča sedanji spor kakorkoli, Anglija bo morala, tudi konservativna Anglija, misliti na socializacijo svojih temeljnih industrij. Problem je pred njo in se mu ne bo mogla izogniti.

Stavbinski sklad J. S. Z.

Stavbinski sklad J. S. Z. je imel v aprilu \$635 dohodkov. Klub št. 1 je plačal na svojih 120 delnic nadaljnih \$500. Vsega je plačal dosedaj \$1,500, namerala pa do konca tega leta plačati vso vsoto.

Število delničarjev se je pomnožilo s pristopom kansaške Konferenice JSZ., ki je vzela dva deleža, izmed posameznikov pa je pristopil Frank Benchina, član pullmanskega kluba JSZ. Podrobno poročilo o poslovanju stavbinskega odseka JSZ. je priobčeno v prvomajski številki.

Noben človek ne more biti popoln, toda človek je vsaj lahko dosleden.

Premogarji v Angliji in Zedinjenih državah.

Ko so bili pred leti ameriški premogarji v boju proti operatorjem, se je postavila za interese lastnikov tudi ameriška vlada. To je storila seveda pod pretvezo, da varuje "ljudske" koristi. Predsednik Lewis, velik patriot, je nato dejal: Mi se ne moremo boriti proti naši vladi. In stavke ni bilo.

Odbor unije premogarjev v Angliji ima o vladi svoje mnenje, ki se razlikuje od Lewisovega in ostalih ameriških unijskih voditeljev. Pozvali so rudarje na stavko vzlic nasprotovanju vlade. In ker se je vlada postavila na stran gospodarjev ki lastujejo rove, se angleško delavstvo bori proti taki vladi. Baldwinova vlada je reakcionarna, toda v primeri s Coolidgovo je naprednejša in bolj liberalna. Coolidge ni hotel storiti za poravnavo stavke na antracitnih poljih ničesar, Baldwin pa se je vsaj po svoje trudil poravnati spor. In končno, angleško delavstvo se je otreslo pogubne taktike "nagrajevanja prijateljev in kaznovanja sovražnikov" ter se organiziralo strokovno in politično na strogo razredni podlagi. Ameriški unijski voditelji so še vedno "nestrankarji", ob enem pa agitirajo eni za republikanske in drugi za demokratske kandidate. Ali tudi v ameriško delavsko gibanje bo prišla sprememba na boljše.

Triindevetdeset umorov in ravno toliko preiskav.

V Chicagu je bilo v dveh in pol letu 93 umorov v krogih, ki se pečajo s prodajo alkoholnih pijač na debelo. V preteklih petih letih so nastale organizirane skupine, katerih vsaka ima svojega poglavarja. Te skupine konkurirajo druga drugi in v tej tekmi pride mnogokrat do pobojev. Rezultat je 93 umorov. Prošli teden je bil ustreljen pomožni državni pravdnik Me Swiggin in poleg njega dva člana butlegerskega in "gemblerkega" kartela. Bili so v avtomobilu, katerega je zasledovala konkurenčna skupina ter otvorila nanj ogenj s strojno puško.

Kaj je delal pomožni državni pravdnik v družbi takih prijateljev? Oba, ki sta bila z njim skupaj, sta znana "političarja" in kriminalna karakterja. Umor je vzbudil veliko senzacijo in takoj ko so "vodilni" meščani prišli k sebi, so pričeli po starem običaju zahtevati preiskavo. In tako se res preiskuje kot običajno. Preiskave se vlečejo, medtem pa "javno mnenje" na stvar pozabi, dokler se ne dogodi kak drug "senzacionalni" umor ali rop.

Neavtorizirane preiskave so že dognale (kar

bi sicer lahko vedeli vsi brez preiskave), da so razni načelniki demokratskih in republikanskih organizacij v pricinkih in wardah večinoma ljudje, ki se preživljajo nepošteno, bodisi z ropi, bodisi z odiranjem, največje dohodke pa jim prinaša Voalstedova postava. Državni pravdnik Crowe ima med takimi "načelniki" mnogo agitatorjev, in imajo jih vsi drugi javni uradniki, od sodnikov, pa do zadnjega aldermana. Ko pridejo načelniki v navskrižje s postavo, ako se zapletejo v umor ali rop, tedaj rabijo protekcije, in dobe jo pri tistih, katerim je ljudstvo poverilo varuštvo nad postavami.

Pričakovati od takih korumpiranih mašin kapitalističnih strank pošteno upravo, je nesmisel. Ako bo ljudstvo v Chicagu in okraju Cook hotelo kedaj vreči korumpirane uradnike in poveriti upravo stranki poštenja, bo moralo glasovati za socialistično stranko.

Verski boji v Indiji.

Indijci bi se radi otresli angleške nadvlade. Organizirali so mogočno gibanje in si v tem boju za svojo svobodo našli precej močnih duhov. Vzlic temu jih vlada Anglija naprej brez posebnih neprilik zase.

Indijci so razdeljeni na razne verske sekte. Več milijonov je mohamedancev, ostali pripadajo budistični in raznim drugim religijam. Od časa do časa se med seboj spro in tedaj se koljejo radi vere. Boji med mohamedanci in pripadniki drugih ver se zopet ponavljajo v posameznih mestih že več mesecev. Strasti sovraštva so prikipale do vrhunca. V Kalkuti je bilo stotine ubitih in ranjenih. Policija in angleške oblasti so posegle v boje in poslale nad izgreduške oklopne avtomobile in vojaštvo. Ob takih prilikah so ljudje ki živijo v strahu drug pred drugim skoro veseli, da imajo nad seboj Anglijo, ki jih "ščiti".

Anglija ni največji sovražnik Indije. Dasi jo izkorišča in jo drži v svojih rokah samo radi svojih interesov, je vendar odpravila v Indiji marsikaj slabega, predvsem razne verske običaje, ki so skrajno brutalni in škodljivi vsakemu napredku. Največji sovražnik Indije je ignoranca, in dokler ne bo porazila te vsaj v toliko kolikor je porazena v drugih "civiliziranih" deželah, ne bo osvobojena.

Najboljši angleški socialistični tednik v Zedinjenih državah je "The New Leader". Naslov 7 E. 15th St., New York, N. Y. Naročnina \$2 za celo leto, \$1 za pol leta. Naročnino na "New Leader" ali za katerikoli drugi socialistični list lahko pošljete "Proletarcu", oziroma tajništvu JSZ., ki jo bo odposlalo naprej zaeno z drugimi naročninami ki prihajajo v naš urad.

J. Suchy:

STORIJA O ŽREBCU.

Čiča Baja je premišljal, premišljal dolgo ter se naposled odločil. Pritisnil je na električni gumb ter vstopivšemu slugu skrivnostno namignil, naj pride bližje.

"Pa bre, kako rode kod vas životinje?"

"E, pa dobro, gospodine, fala na pitanju. Ima kod nas svega puno: magaraca, svinjetinja, pileća, jagnjetina, a ima takodjer i konja."

"A, ima i konja? Zbilja?"

"Jest, gospodine, ima i konja."

"E, pa znaš, bre, toga nisam znao, pa kako valja, da ima kod vas konja, kad nema ždreba?"

"E, pa zna ti bože. Svakako ima kod nas onih sitnih, mršavih životinja, koje nazivlju konje..."

"Pa kako čuješ, bre, kako se plodu... ovaj..."

"Pa ne plodu se..."

"Čudovato, kažeš, da se ne plodu. A onda ćemo jih zaploditi mi... Zovi mi sekretara—"

Čiča Baja je dolgo premišljal. "E pa moraju da se plodu..." Odložil se je, da pošlje v Francijo posebno komisijo, ki naj na licu mesta v žrebčarni ugotovi kapaciteto poedinih žrebcev ter se za nakup onega žrebca odloči, ki ima glede naskokov najboljši rodovnik.

V tej komisiji so bili: kapetan Milanović kot vojaški ekspert, Lujo Zlatanović-Goldstein kot oficijelni barantač in požarevački občinski rezar Milojević, poznata kapaciteta na polju plodenja.

Čiča Baja je komisiji zasigural mastne di-jete in mesec dni odmora. — Eksperti so udobno sedli v orientekspres, ki jih je v 36 urah popeljal v francosko centralo.

V Parizu so stopili v stike z generalštabom, s finančnim in poljedelskim ministrstvom.

Francozi so se muzali, ko so zaznali za pravi namen te komisije ter se skrivoma namigavali z očmi.

"Attendez, messieurs!" je rekel oni od generalštaba, "imamo najlepšo priliko, da se znebimo impotentnega Carlstowna, ki so ga nam pred letom dni za drag denar natvezili Angleži. Tega jim prodajmo!"

SHS Komisija se je v spremstvu francoskih ekspertov napotila v žrebčarno v Neully-ju.

Rezar Milojević je kot ekspert-rezar prisostoval — aktu. "E pa vrlo dobro, znade ždrebe, kako da radi. A bilo to golemo čudo, kako je ovaj... bre... konar morao štabom da drži — ono, da nije palo napole. A kad je bilo unutra, je sasvijem dobro svršio svoj zanat. Znate gospodo, mi ćemo čekat, dok je zaplodila kobila." "E, pa zna se."

In telegrafisali so Čiča Baji, da jim neka produži boravak.

Francozi so sprva bili malce v zadregi, ker so vedeli, da je njihov žrebec velik — magarac v takih poslih. Pa da ne preplašijo komisijo, so tistega dne kobilo spojili še z enim žrebcom...

Štirinajst dni pozneje je Milojević mogel ugotoviti, da je kobila spočela.

In plačali so Francozom 360,000 frankov za žrebca.

Žrebca so vzeli kar seboj, ga namestili v posebnem kupeju ter ga krmili, da je prišedši v Beograd že pri vходу hotel posiliti ubogo fijkarsko kljuse, ki pa je njegovo ljubavno razpoloženje "sasvijem ignorisala".

Čudno pa, da drugega dne v kobilarni ni hotel ustreči, majal je z uhlji in glavo, kakor bi hotel reči "nemojte"! Fakat, da ga tistega dne niso pripravili do naskoka.

"E pa mora... bre." In dali so mu ponovno jedače in pijače. Nakar so ugotovili, da je v 20 slučajih vendar eno kobilo oplodil.

Eto, tako se sbilo... ono sa ždrebom.

Si non s'cero, sè bon trovato.

Naše aktivnosti in "boljši" socialisti.

Mnogi klubi J.S.Z. so imeli dne 1. in 2. maja svoje prvomajske proslave in manifestacije, med njimi klubi v Clevelandu, Collinwoodu, Chicagu, Waukeganu, Sheboyganu, Springfieldu, Clintonu, Detroitu, Nokomisu, Maynardu, Pittsburghu (pennsylvanska Konferenca JSZ.), Bridgeportu, Kansasu itd.

Nekateri klubi imajo lepe knjižnice, nekaj jih goji dramatiko, prirejajo predavanja, eden je pripomogel, da se je otvorilo šolo v kateri se poučuje rojake angleščina in drugi predmeti, vsi naši klubi pa so aktivni v agitaciji za širjenje socialističnih idej. Razpečali so več tisoč izvodov prvomajske številke "Proletarca", aktivni so vsako leto pri razprodaji "Ameriškega družinskega koledarja, raznih knjig in brošur ter pomagajo pri vsakem delu, ki pripada socialistični organizaciji.

Ako še niste, postanite član socialističnega kluba. Brez članstva ne bi bilo socialistične stranke, ne organizirane borbe proti kapitalizmu, ne socialističnega časopisja in nobenega socialističnega dela. Tisti ki pravijo da so "boljši socialisti kot pa tisti ki so v organizaciji", ne vedo kaj govore, kajti če bi vedeli, bi jih bilo sram izgovarjati take bedaste trditve. Kdor je socialist ne samo po mišljenju ampak tudi po delu, je ORGANIZIRAN socialist. Brez teh ne bi bilo socialističnih aktivnosti in kapitalizmu se ne bi bilo treba boriti proti socialističnemu gibanju.

Ako je v vaši naselbini socialistični klub, se mu pridružite in bodite ponosni, da ste član armade pionirjev, ki gradi temelj novi družbi. Če kluba v naselbini še ni, ga ustanovite. Za pojasnila se obrnite na tajništvo J.S.Z.

Kedaj bo debata?

G. Bartulovich bi se v "D.S." rad opral, ker je umaknil svoj poziv na debato. Predlaga, če že mora biti in če že hočemo govoriti na debati o tem kar piše v svojem listu o socialistih v SNPJ., da naj se vrši v Detroitu, kjer ima pristaše, ne pa v Chicagu, kjer bi ga "naši fanatiki oklali z noži".

Rekli smo že prej, ne boj se, Charles, nič se ti ne zgodi. V Chicagu in okolici je nad tisoč članov SNPJ., in med njimi precej takih, ki sovražijo socialiste enako kakor vi okoli "Radnika". Tema je bila pojasnjena, in vaša dolžnost je, da razgalite korumpirano socialistično mašino v SNPJ. Priliko imate storiti to na debati v Chicagu, kjer bo najefektivnejša. Potem, če z "uspehom" v Chicagu ne boste zadovoljni, bi šli debatirati v Cleveland o enakem predmetu, istotako pred članstvo SNPJ., in nato v Detroit, da bo vaš "govornik" dobil vsaj malo "pleskanja".

"D.S." predlaga, da bi Proletarec priobčil vse nje- ne članke "o debati", ona pa članke iz "Proletarca". Je smešen predlog, in sicer zato, ker je "Proletarec" citiral marsikak takozvan članek v "D.S." ali pa ga celo priobčil v celoti. "D. S." pa se je takemu načinu izogibala. Stvar je jasna: Vi ste si naredili misijo rešiti članstvo S N P J. socialističnega zmaja. In mi vam dajemo priliko, da nas razkrinkate na debati pred članstvom SNPJ. Če vas ni strah, tedaj sprejmite debato.

Kje bo prihodnji zbor naše Zveze?

Tekma je med Clevelandom in Chicagu. Glasovanje je bilo končano pretekli mesec, toda tajniki klubov v naselbinah Bridgeville, Pa., Pittsburgh, Pa., Noble, O., Fairpoint, O., Livingston, Ill., Arma, Kans., Chisholm, Minn., Breezy Hill, Kans., Meadowlands in Lawrence, Pa., ter nekaterih drugih še niso poslali rezultatov do časa ko pišemo to poročilo. Sedaj je Chicago še vedno na prvem mestu, Cleveland je nekaj glasov zadaj in Detroit je tretji. Zadnji zbor je nominalno tri mesta: Cleveland, Chicagu in Detroit, in enega izmed teh je imelo članstvo JSZ. izbrati na referendumu za sedež našega bodočega zbora. V prihodnji številki bo naznanjen natančen rezultat, tajnike pa opozarjamo, naj nikar v nobenem takem slučaju ne odlašajo s poročili.

V kolikor je nam znano, so dosedaj trije klubi izvolili delegate. Klub št. 49 v Collinwoodu bo zastopal na VI. rednem zboru JSZ. Jos. Presterl; klub št. 1, D. J. Lotrich, in klub št. 37, Milwaukee, Wis., Joe Radelj. — Prosimo tajnike, da nam rezultat volitev in imena ter naslove delegatov in namestnikov takoj sporoče, da bomo mogli urediti imenik delegatov.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako tretjo nedeljo popoldne. Seja tretjo nedeljo v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrugi, prihajajte redno k sejam in pridobite klubu novih članov!

Naše gibanje v Wyomingu.

FRANK S. TAUCHAR.

V predvojni dobi, ko je bila JSZ. precej močna in je obetala postati kontrolen faktor v javnem življenju jugoslovanskih naseljenikov v Združenih državah, je bilo delavsko politično gibanje v državi Wyoming v razveseljivo živahnem zamahu. Poleg klubov Jugoslovanske socialistične zveze so bile močne postojanke nekaterih drugih narodnosti, in sodeč po takratnih razmerah in tamkajšnjih okolščinah, je tudi dovolj število Američanov spadalo v soc. stranko. Državna in lokalne organizacije so vedno nominirale popolno listo kandidatov, najsibo za državne, okrajne ali mestne volitve. Dasi ni bil nihče izvoljen, je vendar enkrat s. Peterson dobil nad 40% oddanih glasov pri županjskih volitvah mesta Rock Springs, Wyo. Dotični volilni boj je bil zanimiv posebno še zato, ker sta kapitalistični stranki postavili skupno enega kandidata.

V državi Wyoming je bilo svoječasno vsega skupaj devet klubov Jugoslovanske soc. zveze — ki pa so med svetovno vojno vsi propadli. Ti klubi so bili v sledečih naselbinah: št. 8 v Cumberlandu, št. 44 v Superiorju, št. 85 v Sweet Waterju, št. 108 v Cambria, št. 136 v Rock Springsu, št. 146 v Gunnu, št. 169 v Reliance, št. 172 v Subletu in št. 199 v Hudsonu. Vsi ti klubi so, nekateri prej, drugi poslej, prenehali z aktivnostjo, ter radi dobro poznanih vojnih razmer drug za drugim propadli. In za tem je nekaj let vse delo v našem političnem pokretu v Wyomingu popolnoma prenehalo.

Čas ozdravi vsako krizo. In tako so po nekaj letih priče izginjati posledice vojne furijske, ki se nadomestujejo s trezno razsodnostjo zdrave politične zavesti. Ponovno se je oživel speči revolucionarni duh med našim delavstvom po državi Wyomingu, in prvi rezultat v tej novi dobi reorganiziranja je nov klub v Subletu, ki nosi št. 15. To je prvi in do sedaj edini soc. klub J. S. Z., ki je bil organiziran v državi Wyoming v povojni dobi. Na tem mestu moram čestitati Subletčanom, ki res zasluži priznanje v tem, da so prvi započeli organizatorično delo na pravi delavski podlagi, ter s tem dali lep vzgled ostalim naselbinam po Wyomingu. Res je že čas, da bi se zdramili iz političnega mrtvila tudi drugod, kajti zdaj se je vojna blaznost že saj med delavstvom korenito razkadila. To omogoči zopet trezno mišljenje, kar je glavni pogoj, da delavstvo prične uvidevati potrebo svoje lastne politične organizacije, ako hoče, da si pribori enake pravice v vsakdanjem družabnem življenju, ter da dobi moč da lahko prepreči barbarsko klanje med ljudstvi, ki se blesteče imenuje "vojna za obrambo domovine". V zadnji vojni smo imeli dovolj prilike sprevideti, kakšne koristi ima delavstvo od takega podivjanega mesarjenja. Delavstvo na obeh straneh se kolje med seboj, kapitalisti na obeh straneh pa kujejo še večje bogastvo iz proletarčeve krvi . . .

Pri prejšnjih soc. klubih po državi Wyoming je bilo precejšnje število aktivnih sodrugov, ki so bili tajniki, organizatorji, ali pa navadni člani, ki so razširjali socialistično zavest med organiziranim delavstvom v U. M. W. of A. in med splošno publiko. Vsi ti bivši aktivni agitatorji gotovo že mislijo na to, da bi reorganizirali soc. klube, pa čakajo ugodne prilike. Ravno zdaj je polje zelo rodovitno za reorganiziranje soc.

klubov v naselbinah kjer so bili že prej, ter organizirati nove še v ostalih naselbinah, kjer jih prej še ni bilo. Če je kakšna naselbina prenehala radi tega ker ni več tam zaslužka, so pa nastale nove, in v teh se lahko nadomesti ali pa podvoji za vse izgubljeno. So v državi Wyoming vrle naselbine, v katerih prebivajo zavedni rojaki, in v vseh teh naselbinah bi se dalo z malim trudom organizirati soc. klube. So na primer kraji, kjer še nikdar ni bilo postojanke Jug. soc. zveze, in bi se dale organizirati, če bi se dvignil eden ali več delavsko politično zavednih in agilnih ljudi. Sodrugi, ki so bili aktivni v prejšnjih klubih, bi z majhnim trudom lahko organizirali ne samo devet soc. klubov, ampak bi to število saj podvojili.

Upati je torej z vso resnostjo, da bodo vse naselbine v državi Wyoming v najkrajšem času sledile lepemu vzgledu najvišje slovenske naselbine (je visoko v gorovju) v Subletu!

Sodrugi in sodruginje: moramo se zavedati novega časa! Preboleli smo dobo glavnih ovir in potežkoč, in zdaj zopet lahko uspešno delamo, ne da bi se ozirali na one pesimiste, ki ob vsakem vetru in šumenju listja pomečejo puške v koruzo . . . Pojdimo na delo, v resno politično akcijo, in ugodni rezultati bodo neizogibni.

Bivši sodrugi in simpatičarji delavskega političnega gibanja, na vas je v prvi vrsti naslovljen ta apel, da se lotite te delavske naloge. Kot vaš bivši sodržavljan, sodelavec in soboritelj, vam iskreno priporočam, da se zavzamete za reorganiziranje soc. stranke po državi Wyoming. Zelo bi me razveselila vest, da se je nekdanja napredna država Wyoming zopet povrnila med prve v razredno zavednem gibanju delavstva. In slutnja me navdaja, da ne bom zastonj pričeval dovolj uspehov od strani naših agitatorjev v tej državi.

Sodrugi, stvar je popolnoma enostavna. Zberite se nekateri skupaj, pogovorite se o nameravanem organiziranju soc. kluba, in pišite po potrebne informacije in listine tajniku J. S. Z. Ko boste imeli vse predpriprave izvršene, skličite sestanek ali shod, za katerega je bilo seveda že prej precej agitacije izvršene, tako da bodo navzoči že prej precej informirani o nameravanem organiziranju soc. kluba. Na sestanku obširno pojasnite pomen socialistične organizacije, povabite navzoče naj se vpišejo v klub — pa je postajanka ustanovljena. Nato pa prične klub vršiti svoje politično in izobraževalno delo v polnem tiru. V klubu se lahko razvijejo godbeni, pevski in dramatični odseki, ki imajo vsi izobraževalno tendenco, in poleg tega imajo pa tudi to dobro lastnost, da postanejo privlačni tudi za mladino.

Sodrugi v državi Wyoming! Čas vas kliče. Na delo torej in organizirajte nove soc. klube J. S. Z., ter pokažite slovenski javnosti, da tam žive rojaki, ki se zavedajo svojega razreda, in se v tem smislu tudi odprto bojujejo na političnem bojnem polju zavednega proletarijata.

Prečitajte spored VI. zbora J. S. Z.

Ali ste že prečitali spored VI. rednega zbora J.S.Z.? Povejte svoje mnenje o katerikoli točki v "Proletarcu". Za razpravo imamo komaj dva meseca časa, zato ne odlašajte s priporočili.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

PRVOMAJSKA PROSLAVA V NOKOMISU.

NOKOMIS, ILL. — V soboto dne 1. maja je socialistični klub št. 128 JSZ. priredil prvomajsko proslavo, ki je povoljno uspela. Vršila se je v stari Pergerjevi dvorani. Shodu popoldne je predsedoval s. L. Groser. Prvi je govoril John Goršek iz Springfieldda, ki je pozival delavstvo na pristop v socialistično stranko. Za njim je nastopil T. Tepet od prosvetnega oddelka tukajšnjega subdistrikta U.M.W., ki je govoril angleško. Frank Zaitz, urednik "Proletarca", je slikal zakone evolucije in borbo človeka za obstanek od davnih časov do danes.

Po shodu se je razvila prosta zabava in ples. Igrali so J. Gorškovi sinovi iz Springfieldda. Udeležba na shodu ni bila tolikšna da bi napolnila dvorano, zvečer pa so bili vsi prostori polni. — *Poročevalec.*

"R. U. R." V CHICAGU.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 2. maja je imel dramski odsek kluba šte. 1 zadnjo predstavo te sezone. Vprizoril je Čapekovo kolektivno dramo Rossum's Universal Robots. Dan je bil lep in za ta čas izredno vroč, vzlic temu je bila dvorana napolnjena še predno se je pričel program. Pevski zbor "Sava", odsek našega kluba, je zapel "Rdeči prapor". Zboru se je poznalo, da je reorganiziran, kajti pel je veliko boljše kot kedaj poprej. O pomenu Prvega maja je govoril pred pričetkom igre Joško Oven. Mali J. Kovach je deklamiral Albrehtov "Proletarski maj", John Olip, ki je vodil program do igre, je pa podal važnejša naznanila o klubovnem delu.

Igra sama se je pričela šele ob 4. Ljudje so ostali v dvorani do konca igre in tudi potem, ko se je pričela plesna zabava, smo imeli veliko udeležbo.

Režijo igre je vodil A. Miško. Igralce je maskiral naš prijatelj Čeh A. Svoboda. Pomagali so pri igri tudi J. Oven, A. Slabe in drugi. Mary Oven je igrala na glasovir.

Red je bil vzoren, za kar gre zasluga reditelju in vsem, ki hočejo da imajo naše dramske priredbe pravi gledališki značaj.

Sodrugji in sodruginje, posebno nekateri, so marljivo delali in pripomogli, da je bila tudi naša zadnja dramska priredba te sezone uspešna, in da smo dostojno proslavili naš mednarodni praznik. — *P. O.*

O PREDAVANJU ZA MLADINO V KLUBU ŠT. 1 J. S. Z.

CHICAGO, ILL. — V petek dne 30. aprila je klub št. 1 aranžiral predavanje za mladino. Oglašanje je bilo jako slabo, zato tudi udeležba ni bila velika. Članov in članic kluba ni bilo veliko navzočih. Mladine, posebno deklet, pa je bilo precej.

Predsedoval je Donald J. Lotrich. Predavatelj je bil sod. J. Holoushka, ki je aktiven med mladino in ima v tem oziru precejšnje izkušnje. Po njegovem zanimivem govoru je sledila diskuzija, katere so se

udeležili D. J. Lotrich, O. Godina, O. Derrull, F. Godina in J. Kovach.

To je bilo prvo predavanje te vrste v našem klubu, in pokazalo je, da se bo moral klub št. 1 več brigati za prosvetno delo in agitacijo med mladino. Ker imamo v klubu precej mladih članov, namreč mladih po letih, je njim priporočati, naj prevzamejo vodstvo agitacije med našo mladino v Chicagu. Ko bomo imeli svoj dom, se bo v tem oziru lahko storilo mnogo več kot sedaj, vendar pa moramo delati kolikor se največ dá, tudi med mladino, da jo pridobimo v svoj krog.

P. O.

IZ WEST VIRGINIJE.

TRIADDELPHIA, W. Va. — Tajništvo kluba št. 8 JSZ. je prevzel sodrug Louis Suc. Veliko sodrugov se je izselilo, ker so jih v to prisilile skrajno slabe delavske razmere. Sod. Suc se je zavzel voditi klub JSZ. naprej kolikor bo v danih okoliščinah najboljše mogoče.

Tu je v teku stavka; vsi trije premogovniki so morali ustaviti obrat. Kompanija je preklicala pogodbo z unijo premogarjev ter naznanila, da bo svoje rove v bodoče obratovala po načelu odprte delavnice. V ta namen je takoj v začetku stavke pričela s poskusi stavkokajstva in pozvala na pomoč puško in "postave". Prihodnjič kaj več o tukajšnjih razmerah. — *Poročevalec.*

Agitatorji na delu.

Naročnin so poslali:

Frank Homar, Sublet, Wyo.	13
John Bozich, Cleveland, O.	6
Joseph Volk, Cleveland, O.	5
Frank Nagode, Sheboygan, Wis.	5
Anton Žagar, Chicago, Ill.	5
Marko Tekavc, Canonsburg, Pa.	4
John Shabus, Milwaukee, Wis.	3
Frances Zakovšek, North Chicago, Ill.	3
Frank Klun, Chisholm, Minn.	2
Henrik Pečarič, St. Michael, Pa.	2
John Teran, Ely, Minn.	2
Lucas Butya, Moon Run, Pa.	2
Frank S. Tauchar, Chicago, Ill.	2
Frank Modic, Warren, O.	1
Frank Benchina, Chicago, Ill.	1
Frank Petavs, Little Falls, N. Y.	1
John Koplenik, Willock, Pa.	1
Frank Ravnikar, Lorain, O.	1
Louis Zorko, Triadelphia, W. Va.	1
Mary Prašnikar, Harwick, Pa.	1
Joseph Kogoy, Auburn, Ill.	1
Frank Oblak, Detroit, Mich.	1
John Chervan, Claytonia, Pa.	1
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	1
Donald J. Lotrich, Chicago, Ill.	1
Frank Pečnik, Chicago, Ill.	1
K. Erznožnik, Red Lodge, Mont.	1
Frank Rataic, Forest City, Pa.	1

Konvencija socialistične stranke v Pittsburghu.

Konvencija socialistične stranke, ki se je pričela 1. maja v Pittsburghu, Pa., je bila ta teden zaključena. Prvomajske priredbe naše stranke dne 1. maja v Pittsburghu so bile uspešne, posebno shod in banket. Gledališče, v katerem se je vršil prvomajski shod, je bilo nabito polno. Govorili so W. Henry iz Indiane, Slayton iz Pittsburgha, Rus Slonin, James Maurer, V. L. Berger in Chas. Pogorelec. Banketa se je udeležilo nad 400 oseb, na katerem se je nabralo \$2,100.00. Naši pennsylvanski sodrugi so potom svoje konference prispevali \$100. Konference JSZ. se je udeležilo 40 zastopnikov, katere je nagovoril med drugimi tudi kongresnik Berger. Bila je v vseh ozirih uspešna. S. Debs se radi smrti v družini konvencije ni mogel udeležiti, poslal pa ji je svoje pozdrave in apel za uspešno delo. J. S. Z. je na konvenciji zastopal njen tajnik Chas. Pogorelec.

Podrobna poročila o konvenciji in o pennsylvanski konferenci JSZ., ki se je vršila dne 2. maja v Pittsburghu, priobčimo v naslednjih številkah.

Zapisnik Pennsylvanske Konference J. S. Z.

Dvanajsta konferenca klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ. v zapadni Pennsylvaniji se je vršila dne 7. marca na Meadowlandsu. Otvoril jo je tajnik sod. J. Terčelj. Za predsednika izvoljen A. Zornik, za zapisnikarja John Ban. Zapisnik XI. konference sprejet kot čitan. — Tajnik-blagajnik poroča, da tekoča konferenca ni bila dovolj oglaševana in zato udeležba morda ni tolikšna kot bi bila v nasprotnem slučaju. Pravi, da se je popoldne udeležila dva člana od County organizacije iz Pittsburgha, ki nam bosta pojasnila priprave za konvencijo soc. stranke dne 1. maja v Pittsburghu in za konvenčne priredbe. Vprašala nas bosta za sodelovanje in za gmotno pomoč, kajti stroški s shodi tekom konvencije bodo precejšnji. Izraža upanje, da bo naša Konferenca storila kolikor največ mogoče. Nato predloži finančno poročilo in pravi, da je v financah 50c pomote pri prehodu od prejšnjega tajnika, kar se že na seji popravi.

Nadzorni odbor poroča, da Konferenca nima poslovnih knjig v pravem pomenu besede. Finance so v redu in gotovina je shranjena na banki. Sugestira, da se nabavi knjiga, s katero bo tajniku omogočeno uvesti popolno knjigovodstvo. S. Česnik stavi v tem smislu predlog, ki je soglasno sprejet.

S. Krašna poroča, da konferenčna kampanja za razširjenje "Proletarca" ni uspela kot bi morala. Vzrok so slabe delavske razmere in pa premajhno število aktivnih agitatorjev, ki bi organizirali sistematično agitacijo. Priporoča, naj ostane konferenčen sklep za znižanje naročnine v veljavi do 2. maja. Poročila zastopnikov:

S. Anton Zornik, Herminie, pravi, da je njihov klub preстал najhujšo krizo; sedaj šteje 15 članov. Govori o aktivnostih in o socialističnem zboru v Harisburgu, nadalje o nekem Madžaru, ki je postal žrtev provokatorjev in šovinistične "justice".

S. Ban, Pittsburgh, pravi, da šteje njihov klub devet članov, in priznava, da je to za tako naselbino

zelo malo. Seje se radi raztresenosti članov zelo nerodno vrše.

S. Česnik, Canonsburg, poroča, da ima klub 22 dobrostojećih članov. Trden je v aktivnostih in tudi gmotno ni na slabih nogah. Naročil je 500 izvodov strankinega lista "American Appeal". S. Tekavc, Canonsburg, dostavlja, da bi imeli lahko mnogo več aktivnosti, če ne bi bilo med ljudstvom še toliko nevednosti, ki ovira konstruktivno delo.

S. Ursich, Sygan, poroča, da ima njihov klub devet članov. Vzlic malemu številu, kajti tudi naselbina je majhna, je syganski klub JSZ. vpliven in v svojem okolišu vodilen političen faktor. Je aktiven v razpečevanju Družinskega koledarja in v vsakem drugem agitacijskem delu.

S. Kavčič, Sygan, dostavlja, da bo imel klub svojo prvomajsko slavnost in vabi okoliške sodruge in somišljenike na udeležbo.

S. Krašna poroča za društvo št. 138 SNPJ., katero je včlanjeno v Izobraževalni akciji. So neprilike, a upa, da se jih bo premostilo v splošno zadovoljstvo.

S. Peternel Meadowlands, pravi, da šteje njih klub 14 članov. Je aktiven v razpečevanju literature in je prodal tudi večje število izvodov "Am. druž. koledarja". Poskusili so, da bi društva pridobili za Izobraževalno akcijo JSZ., kar se za enkrat še ni posrečilo. Priporoča, da se bi podprlo agitacijo proti zakonom, ki določajo registracijo inozemcev, kajti vse take postavbe so naperjene proti nam, zato moramo dvigniti svoj glas da bo odmeval prav v kongresno zbornico.

S. Britz, Lawrence, pravi da nima posebnih poročil. Agitacija je radi skrajno slabih delavskih razmer otežkočena.

Eden sodrugov omenja slabe karakterje, ki nam škodujejo pri agitaciji kjer in kolikor morejo. Mnenje navzočih, ki se je pojavilo v diskuziji, je, da si bodo vsi slaboglasni značaji sami polomili vratove s svojim škodljivim nastopanjem.

Čita se pismo iz gl. urada JSZ. Sledi diskuzija o agitaciji za razširjenje Proletarca. Sklenjeno da ostane glede agitacije za naše glasilo v veljavi do 2. maja sklep, ki ga je sprejela 11. konferenca.

S. Terčelj sugestira, da bi se izvolilo odsek treh članov, katerega naloga bi bila sklicovati sestanke za organiziranje novih klubov, pojačanje starih in v druge agitacijske svrhe. Naloga tega odseka nadalje bi bila pisati agitacijske članke in zasledovati vse delo na polju naših aktivnosti. S. Britz se z idejo strinja, kajti delati bomo morali bolj sistematično, ako hočemo med maso zanesti zanimanje za socialistično stvar.

S. Hrast priporoča, da bi prihodnja konferenca razpravljala tudi o sporedu bodočega zbora JSZ. in smatra, da bi bilo umestno ako se predloži zborovalcem v Pittsburghu nekakšen seznam naših priporočil. Izdela naj ga odbor Konference. Priporočilo sprejeto v predlog, ki je sprejet.

S. Terčelj, tajnik Konference, priporoča klubom, da naj v svrhu da dobe finance prirede kjer mogoče veselico ali kaj podobnega, prebitek pa pošljejo v blagajno Konference. Navzoči odgovarjajo, da se bo sugestijo vpoštevalo kjer jo bo mogoče izvesti.

Konferenca se zahvaljuje sodrugom v Harwicku, ki so priredili veselico v korist konferenčne blagajne.

Sprejet predlog, s katerim se pooblašča tajnika Konference, da sme iz blagajne prispevati v konvenčni fond socialistične organizacije v Pittsburghu po svojji

preudarnosti kolikor bodo dopuščale sredstva in v kolikor bo v obstoječih okoliščinah potrebno.

Odbor poroča, da zadeve z bivšem tajnikom kluba na Hackettu še ni uredil, toda računa, da se to zgodi v kratkem.

Konferenca je sprejela resolucijo, s katero zahteva, da se vrnejo državljsanske pravice s. E. V. Debsu, in jo poslala na pristojno mesto.

Volitve odbora:

S. John Terčelj, tajnik Konference; J. Jereb, pomožni tajnik.

Agitacijski odbor: Anton Zornik, Louis Britz, Valentin Peterel.

Sklenjeno, da se prihodnja konferenca vrši dne 2. maja v Pittsburghu.

A. Zornik izvoljen za predsednika popoldanskega shoda, na katerem imajo poročati zastopniki okrajne organizacije iz Pittsburgha.

Ob zaključku je sprejet sklep, da se agitira med klubi in društvi Izobraževalne akcije JSZ., da bodo polnoštevilno zastopani na pittsburghski konferenci. Zaključek popoldanske seje ob 1. popoldne. Navzočih je bilo 28 zastopnikov.

ANTON ZORNIK, predsednik.

JOHN TERČELJ, tajnik.

JOHN BAN, zapisnikar.

ODZIVI NAROČNIKOV IN SOMIŠLJENIKOV

Prispevki v pokritje izdatkov prvomajske številke "Proletarca".

Chicago, Ill. — Anton Vičič \$2; po \$1: Frank S. Tauchar, Frank Alesh, Frank Omahen, Frank Korsic, Frances Swolsak; Peter Bernik 75c; Donald J. Lotrich 60c; po 50c: Mary Kovach, John Rayer; Joseph P. Kristan 25c; Chas. Renar 20c; C. Dobrenick 25c; Stan-ko Žele 25c, skupaj \$10.30.

Cleveland, O. — Paul Modic \$2; po \$1: Lov. Gorjup, Mike Fuchec, August Komar, John Krebelj; Frank Urbas 75c; po 25c: Edv. Branisel, John Fatur, Frank Mikše; Frank Pernač, 20c; John Mikuš 15c, skupaj \$7.85.

Collinwood, O. — Slov. N. Čitalnica \$1; po 50c: Pavel Žele, Max Slanovič, Peter Ster; po 25c: Jack Glažer, John Bozich, J. Godec, skupaj \$3.25.

Red Lodge, Mont. — Frank Rosich \$1; Jos. Tevz 45c; po 25c: Frank Part, W. Sanshek, M. Žibert, J. Krintz, K. Erznožnik, skupaj \$2.70.

Pueblo, Colo. — Po 25c: Jos. Smrajc, Mary Jamnik, Mary Hochevar, skupaj 75c.

Poposia, Wyo. — Martin Potts 20c.

Moundville, W. Va. — John Mrzel 25c.

Seth, W. Va. — Tony Prudich 24c.

Aguilar, Colo. — Martin Kovač 20c.

West Park, O. — Po 25c: Anton Buh, John Križmančič, skupaj 50c.

Harwick, Pa. — Po 50c: John Svigelj, Jack Znidarsich; po 25c: Jos. Koplan, Mirko Pintar, skupaj \$1.50.

Elkhart, Ind. — Gabriel Smole 75c.

New Market, N. J. — John Rupnik 25c.

Forest City, Pa. — Frank Rataic \$1.25; Jos. Cebular 50c; Ignac Cebular 25c, skupaj \$2.

Milwaukee, Wis. — V. Limoni 25c.

Mullan, Idaho. — Louis Zupet 25c.

Maynard, O. — Po 25c: Leo Bregar, Frank Spindal, Louis Berlot, Jos. Kafir, skupaj \$1.

Glencoe, O. — Po \$1: soc. klub št. 2, JSZ., Jacob Mochan; J. Polanc 50c; po 25c: Albina Kravanja, Anton Kravanja, skupaj \$3.

Mapletown, Pa. — Jos. Rodica 25c.

Lloydell, Pa. — Frank Lisica 25c.

Keister, Pa. — Louis Lekše 15c.

North Chicago, Ill. — Frances Zakovšek 20c.

Grayslake, Ill. — Louis Kužnik \$1.

Power Point, O. — Karol Bogatay 45c.

West Allis, Wis. — Louis Bergant 25c.

Moon Run, Pa. — Po 25c: Mike Jerala, Michael Resnik, skupaj 50c.

Sheboygan, Wis. — Jack Rupnik 75c.

Forest City, Pa. — Soc. klub \$2.90; John Murnich 20c, skupaj \$3.10

West Mineral, Kans. — John Marolt \$1; Martin Bambich 25c, skupaj \$1.25.

So. Chicago, Ill. — John Voglar 25c; Steve Malnarich 20c, skupaj 45c.

Detroit, Mich. — John Vitez \$1.

Glencoe, O. — Jos. Anžiček 50c.

Onnalinda, Pa. — Frank Zalar \$1.

Nokomis, Ill. — Jerry Kosmach 40c.

Waukegan, Ill. — John Mahnich 25c.

W. Winfield, Pa. — V. H. Krabiljč 25c.

Hostteler, Pa. — John Resnik 25c.

Latrobe, Pa. — John Fradel \$1.

Murray, Utah. — Frank Simcic 25c.

Sublet, Wyo. — Frank Homar \$7.80.

Sugarite, N. Mex. — Louis Koprija \$1.

Clairton, Pa. — Mike Cebasek 70c.

Canonsburg, Pa. — Soc. klub št. 118, JSZ. \$10; po \$1: Pavel Posega, John Chesnik; po 50c: John Terčelj, John Koklich, Marko Tekavec, Jack Baloh, skupaj \$14.

Toronto, O. — Tony Ursich 55c.

Hendersonville, Pa. — Albin Karničnik \$1. — Skupaj \$74.29. Prejšnji izkaz \$126.33. Skupaj \$200.62.

Listu v podporo.

VII. Izkaz.

MORGAN, PA.: Lawrence Kaučič	\$ 1.00
RED LODGE, MONT.: K. Erznožnik	2.05
KLEIN, MONT.: Anton Miklič	.50
LATROBE, PA.: Mary Fradel	.63
GIRARD, O.: Nabrano na konferenci soc. klubov	6.60
VERONA, PA.: Rock Lesar	.50
MILWAUKEE, WIS.: John Galun \$1, V. Puncer 50c, skupaj	1.50
TAYLORVILLE, ILL.: Luka Marinšek	.60
MOON RUN, PA.: Nabrano na seji kluba št. 175, JSZ.	2.15
CLEVELAND, O.: Geo Bole	.25
COLLINWOOD, O.: Anton Mravlje	1.00
NORTH CHICAGO, ILL.: Nekdo	.80
ELY, MINN.: John Teran	2.00
AURORA, ILL.: Frank Praprotnik	.25
ST. MICHAEL, PA.: Henrik Pečarič	.45
BINGHAM CANYON, UTAH: Frank Kašček ..	.50
VERONA, PA.: Martin Horvatin 75c; A. Kraševich 25c, skupaj	1.00
SHEBOYGAN, WIS.: Po 50c: Frank Lonchar, Louis Kopal, skupaj	1.00
Skupaj	\$ 22.78
Prejšnji izkaz	278.09
Skupaj	\$300.87

ZA POVEČANJE "PROLETARCA".

V prvomajski številki je bil sporočen čitateljem naš načrt za povečanje "Proletarca". Jasno je, da naše gibanje potrebuje večji list, in potrebujejo ga čitatelji. Mnogo važnega gradiva radi pomankanja prostora ne more v list, ali ga je treba skrajševati. Marsikak dopis mora čakati na priobčitev, medtem ko bi bilo potrebno, da se bi ga čimprej priobčilo.

Zaključek upravnega odbora je, da se "Proletarca" za začetek poveča vsaj štiri strani vsaki teden. Ako pa bo kampanja za pridobivanje novih naročnikov in zbiranje prispevkov v tiskovni fond za povečanje lista boljša kot pričakujemo, bo "Proletarec" v doglednem času povečan osem strani več na teden.

Predno ga povečamo, je potrebno zbrati fond \$1,000, ker bo povečanje za štiri strani stalo približno toliko na leto. Tiskovni fond \$1000 za povečanje "Proletarca" je razdeljen po naselbinah in državah na podlagi kvot. So zelo nizke in jih ne bo težko nabrati. Vsi prispevki bodo izkazani pod rubriko "Fond \$1000 za povečanje Proletarca". Kvote so sledeče:

Chicago in okolica.....	\$150.00
Cleveland, O., in okolica.....	125.00
Barberton, O., in okolica.....	50.00
Girard, O., in okolica.....	25.00
Milwaukee in W. Allis, Wis.....	100.00
Pennsylvanija.....	125.00
Vahodni Ohio.....	25.00
Detroit, Mich.....	100.00
Južni Illinois.....	25.00
Sheboygan, Wis.....	50.00
Zapad (Mont., Wyo., Utah, Calif. in ostale države na zapadu).....	50.00
West Virginija.....	25.00
Kansas.....	50.00
Minnesota.....	25.00
Indiana.....	25.00
Waukegan, Ill.....	50.00

Skupaj\$1,000.00

Upamo, da bodo sodrugi in čitatelji šli na delo vsepovsod in zbrali potrebno vsoto za povečanje lista in ob enem agitirali za pridobivanje novih naročnikov.

ZA ČLANSTVO KLUBA ŠT. 45 V WAUKEGANU.

WAUKEGAN, ILL. — Članstvu kluba št. 45 JSZ. sporočam, da se bo prihodnja klubova seja vršila v nedeljo dne 9. maja ob 2. popoldne v S. N. D. Na dnevnem redu bodo volitve delegata za 6. redni zbor JSZ. in več drugih važnih točk, ki jih bo morala rešiti ta seja. Udeležite se je polnoštevilno.—Martin Judnich, tajnik.

"BEG IZ TEME", najnovejša slovenska knjiga, ki izide v kratkem v založbi "Proletarca". Imela bo nad 300 strani. Cena vezani v platno \$1.75; mehko vezana \$1.25.

VI. REDNI ZBOR J. S. Z.

Dne 3., 4. in 5. julija 1926 prične zborovati šesti redni zbor JSZ. Eksekutiva JSZ. je za ta zbor sprejela sledeči provizorični poslovnik in spored, ki ga bo predložila delegatom:

Poslovnik VI. zbora J. S. Z.

1.) Po zboru izvoljeni predsednik predseduje; zamenjuje ga podpredsednik. Ako želi predsednik poseči v debato in govoriti k predlogom, se mora obrniti do podpredsednika za besedo, ki jo dobi po vrsti prijavljenih govornikov.

Predsednik in podpredsednik se volita dnevno. Kdor ne govori k dnevnemu redu, je dolžnost predsednika poklicati ga k redu, v skrajnem slučaju pa mu vzeti besedo. Ako prizadeti ni zadovoljen z odlokom predsednika se sme obrniti na zbor za odločitev.

2.) Za besedo se je prigrasiti z dviganjem roke. Govorniki dobe besedo po vrsti, kakor se prijavijo.

3.) Predlogi se predlagajo ustmeno in pismeno.

4.) Pred glasovanjem o predlogu imajo pravico do besede vsi govorniki, prijavljeni do sprejema predloga za zaključek debate.

5.) Pri enakosti glasov se odpre ponovna debata in se glasuje, dokler se ne pride do rezultata.

6.) Za sprejem predloga zadostuje navadna večina glasov.

7.) Glasovanje o predlogih je javno z dviganjem roke, razen v slučajih kjer zbor sklene drugače.

8.) Volitve odborov se vrše tajno.

9.) Poimensko glasovanje (Roll Call) se vrši, če ga zahteva najmanj ena četrtina delegatov.

10.) Čas zborovanja določa zbor.

11.) Bratski delegatje podp. društev, ki prispevajo v fond "Izobraževalne akcije JSZ", imajo pri vseh predlogih in razpravah pravico govora, toda ne glasovanja in staviti predloge. Pravico glasovanja in staviti predloge pa imajo v vseh zadevah, tikajočih se Izobraževalne akcije J. S. Z.

Spored VI. zbora J. S. Z.

1. Otvoritev zbora (gl. tajnik J. S. Z.)
2. Volitve verifikacijskega odbora (za pregledanje pooblastil, tri člane in gl. tajnik.)

KONSTITUIRANJE ZBORA.

3. Predložitev poslovnika in dnevnega reda.
4. Volitve predsednika in podpredsednika.
5. Volitve dveh zapisnikarjev.

REFERATI IN POROČILA.

6. Poročilo gl. tajnika o delu in stanju J. S. Z., o Izobraževalni akciji JSZ., volilni kampanji in aktivnostih Zveze od V. zbora.—Poroča tajnik Charles Pogorelec.
7. Poročilo sekcijjskih odborov:
 - a) za slovensko sekcijo, tajnik F. Zaitz.
 - b) o delu in agitaciji med srbo-hrvatskim delavstvom, poroča Petar Kokotović.
8. Zvezno glasilo in literatura, poročata F. Zaitz za uredništvo in A. Žagar za upravništvo JDTD.
9. Poročilo Prosvetnega odseka. Izobraževalna akcija JSZ.
10. Podporne organizacije in naš delavski pokret, poroča Frank Zaitz.
11. Poročila tajnikov Konferenc JSZ. (Penna., Ohio in Kansas.)
12. O delavskih obrambnih organizacijah, poroča Anton Garden.
13. Poročilo stavbinskega odseka JSZ., poroča tajnik F. Zaitz in ostali odborniki.
14. Načelna izjava in pravila, poroča odbor treh: Pogorelec, Zaitz in Olip.
15. Odnosaji med socialističnim in komunističnim gibanjem.
16. Važnost gospodarske in politične izobrazbe med delavstvom, poroča Frank S. Tauchar.
17. Amerikanizem in zakoni naperjeni proti tuje-rodcem, poroča Vincenc Cainkar.
18. Razno.
19. Razpust zbora.

SOTRUDNIKOM PRVOMAJ-SKE ŠTEVILKE "PROLETARCA".

Letošnja prvomajska številka "Proletarca" je našla med čitatelji vsepovsod prijazen odziv in priznanje. Malo je delavskih listov, ki bi izšli za prvi maj tako opremljeni v tako velikem obsegu kakor ga ima prvomajska številka "Proletarca". In zahtevala je mnogo truda, ki ne bo plačan v denarju. Stroški v tiskarni, za klišeje, poštnino itd., znašajo nad \$1,800. Uredništvo, upravništvo in sotrudniki ter agitatorji so napravili vse delo pri urejevanju in agitaciji brez odškodnine, in samo zato je prvomajska številka v takem obsegu mogoča.

Žal nam je, da je v nekaterih spisih precej tiskovnih napak, ki kvarijo list. A v danih okoliščinah in v kratko odmerjenem času se temu ni bilo mogoče izogniti.

Enako je nam žal, da smo morali mnogo prispevkov izpustiti. Na apel za sodelovanje so se priglasili mnogi naši sotrudniki s spisi, katere bi radi priobčili, a ni bilo prostora. Prijatelji našega pokreta so se odzvali s prispevki v tolikem številu, da bi z njimi lahko napolnili še eno tako izdajo.

Izpustiti smo morali skoro vse črtice, med njimi A. Slabetovo "V topilnici". Več prispevkov iz starega kraja je moralo istotako izostati. Nadalje, dnevni red zbora JSZ., Zgodovina pennsylvanske Konference JSZ., enak spis o ohijski Konferenci JSZ., članek o stavbinskih društvih, Zgodovina kluba št. 1, Nekaj zgodovine o socialističnem klubu v Milwaukee (Victor Petek), Zgodovina kluba št. 49 JSZ. v Collinwoodu (J. F. Durn), Naše politično gibanje v Wyomingu (F. S. Tauchar), K. Telebanova črtica o dopisnikih, članek A. Gardena o socialističnem gibanju v Ohio, Sličice iz železnega okrožja Minnesote (Fred A. Vider), Zgodovina pevskega zbora Sava (Frank Alesh), Spoštujte ljudi in ne surovin (F. A. Vider), Joe Hribernikova črtica, zapisniki konferenc JSZ., nadalje prispevki ki so jih poslali sotrudniki Max Martz, Buhl, Minn.; Ivana Ječmenjak, Greensboro, Pa.; Mlinarjev Jože, Cleveland, O.; Frank Modic, Warren, O.; Glencoe (N. Ž.); J. N. Jackson, Mullan, Idaho; Marko Tekavc, Canonburg, Colo.; Paul Slabe, West Park, O.; Henrik Pečarič, St. Michael, Pa.; Anton Zornik, Herminie, Pa.; Anton Ausec, Staunton, Ill.; B. Novak (Spomini iz Pittsburgha); Anton Ausich, Woodward, Iowa; J. Kotar, Warren, O.; J. Presterl, Collinwood, O., članki Debsa, Hillquita, Oneala, Thomasa in druge.

Ta imena navajamo zato ker nočemo, da bi kdo sotrudnikov mislil da smo spis namenoma izpustili in vse druge priobčili.

Ob enem nam letošnja prvomajska številka dokazuje, da bi naš delavski pokret lahko imel dobro revijo vsaki teden, ako se bi zanjo resnično zavzel. Mnogo bi se lahko priobčilo o delu naših klubov in posameznikov v prošlosti in danes, mnogo zanimivega ne pride v našo javnost, ker imamo premajhen list. Sedaj je v

teku, akcija za zbiranje fonda za povečanje Proletarca, in agitacija za nabiranje novih naročnikov. Od vas je odvisno, ako hočete večji list, in vsi ki ga čitate veste, da ga potrebujemo.

H koncu naj še omenimo, da bodo vsi prej označeni prispevki priobčeni v regularnih izdajah "Proletarca".

J. S. Z. dosegla tisoč članov.

J. S. Z. je dosegla aprila to leto prvič po dolgih letih tisoč članov. Račun razpečanih znamk za april ne izkazuje sicer tisoč članov, kajti vsled odpotovanja tajnika na konvencijo soc. stranke je moral biti račun zaključen par dni pred koncem meseca, toda poznejša naročila znamk, ki smo jih prejeli do 30. aprila, so preseгла število tisoč, kar se je dogodilo prvič po razkolih 1. 1919.

Sodrug, držite to število in ga povečajte! J. S. Z. bi morala šteti ne samo tisoč, ampak najmanj pet tisoč članov! Naši nasprotniki na levi in desni (klerikalci, "liberalci" in "komunisti") so mnogokrat primorani priznati, da tvori članstvo Jugoslovanske socialistične zveze najinteligentnejši in najpoštenejši del slovenskega delavstva v Ameriki. A ne samo slovenskega, kajti k J. S. Z. pripada tudi najpoštenejši in najinteligentnejši del drugega jugoslovanskega delavstva v tej deželi, ako ne direktno, pa indirektno.

Dne 3., 4. in 5. julija se bo vršila konvencija J. S. Z. Vsak klub mora na tem zboru imeti svojega delegata več. Klubi št. 1 v Chicagu, 27 v Clevelandu, liti se mora sam. A v J. S. Z. so klubi, ki bi morali izvoliti ne le enega, ampak dva delegata. Vsak klub, ki ima do 50 članov, je upravičen do enega delegata, in potem na vsakih nadaljnjih petdeset članov enega delegata več. Klubi št. 1 v Chicagu, 27 v Clevelandu, 114 v Detroitu in 37 v Milwaukee, bi si morali vzeti za nalogo, da drže število svojih članov nad sto vsaki. Požurite se, agitirajte, pridobite v svojo organizacijo toliko članov da jih bo štela nad sto, in izvolite še enega delegata.

Klubi v drugih industrialnih mestih, kot so napr. klub št. 45, Waukegan, Ill., št. 235, Sheboygan, Wis., št. 49, Collinwood, O., št. 118, Canonsburg, Pa., št. 131, Pittsburgh, Pa., št. 232, Barberton, O., in št. 20 v Chicagu, bi morali imeti najmanj petdeset članov in članic vsaki. Ni krivda agitatorjev, ako jih nimajo, ampak krivda tistih, ki se prištevajo k zavednim naprednim delavcem, ne da bi to svoje nagnjenje dokazali tudi z dejanjem.

Sodrug! in somišljeniki, podvzemite akcijo da povečate število članstva svojih klubov. Organizacija ima življenje edino ako hoče živeti. Če vlada v eni ali drugi mrtvilo, je to krivda tistih ki nočejo biti živi.

"BEG IZ TEME" je knjiga, ki izide v kratkem v založbi "Proletarca". Obsega nad tri sto strani in vsebuje dela ruskih pisateljev. "Beg iz teme" je najboljšo delo te vrste, kar jih je izšlo v naši literaturi. V nji so zastopani najboljši ruski pisatelji, kot Andrejev, Gorki, Čehov, Arcibašev in Turgenjev. Cena v platno vezani knjigi \$1.75. Njena posebna zanimivost so življenjepisi ruskih pisateljev, ki so kazali pot iz teme. Pošljite naročila takoj.

Slovenski Narodni Dom v Clevelandu razbremenjen.

Obsežna kampanja se uspešno razvija.

V začetku ni bilo nič! Po preteku milijonov in milijonov let se je rodila v glavah peščice zavednih in neoporekljivo naprednih delavcev, trgovcev in sodrugov misel o Slovenskem Narodnem Domu v Clevelandu. Od tiste mukepolne dobe je preteklo dolgih osem let. Šli so na delo ti pionirji Doma in napredka. Dobra volja ni zalegla nič pri udeleževanju njih ideje; udarili so jo po poti vseh onih, kateri delajo za kako narodno ustanovo. Prestali so vse bolečine te trnjeve poti — in danes se shajajo v domu, katerega si je umislila njih misel, uresničilo njih delo in neprestano požrtvovanje.

Da so sezidali Dom, so potrebovali denar, katerega so si izposodili po visoki obrestni meri. Drugega izhoda niso imeli, vzeli so kar je bilo dobiti. Ali prišel je dan, ko se je direktorij odločil da se Domu odpomore in se mu zmanjša breme. Zavedali so se, da se danes lahko dobi denar po manjši obrestni meri. V smislu tega sklepa se je finančni odbor Slov. Nar. Doma obrnil do vseh merodajnih slovenskih organizacij, bank in tujih podjetij. Najboljše pogoje je ponudila S. N. P. J. Izredna delniška seja je soglasno sprejela njene pogoje in posojilo.

Bridka resnica je, da za napredek in napredne ustanove ni delal nihče drugi kot napreden človek. Žrtvuje čas, zdravje, da v mnogih slučajih tudi življenje, zato da uresniči idejo, katera bi pripomogla k večjemu napredku, večjemu zadovoljstvu vseh ljudi. Tudi pri Slov. Nar. Domu je bilo treba v začetku samo takih. Sodrugi so se odzvali v polnem številu. Žrtvovali so čas, denar, zdravje, vse kar je bilo potrebno, da se čimprej postavi Dom. Delali so med somišljeniki socialističnega gibanja, dobro zavedajoč se, da so oni najbolj dovzetni in najbližji ljudje, ki se jih lahko pridobi za brezumno delo za Dom. Njih skupno delo se zrcali v tem, da se delovanje Doma zdravo in neprenehoma razvija po potih napredka.

Sedaj, ko je ta poslednja kampanja za podpisane delnice v najlepšem teku, klubi in sodrugi, somišljeniki našega gibanja in nasprotniki, sezite zadnjič v žep, zadnjič žrtvujte svoje delo za nam prepotreben Slov. Nar. Dom. Delajmo kar nam je največ mogoče v tej kampanji, idimo na roko Domu v vseh ozirih tekom kampanje, kajti čim boljše bo uspela, toliko boljše bo za naše bodoče delovanje v vseh ozirih. Namig pametnemu človeku naj zadostuje. Vedite, da veliko odvisi od uspeha te kampanje kakšen bo uspeh naše dramatike, koncertov ter angleške večerne šole v prihodnji sezoni. Če bodo seznama kazali, da smo bili na strani naprednih elementov v naselbini, kjer pridobivamo sodruge in sodruginje, tedaj smemo zreti z zaupanjem v bodočo sezono ter smo si lahko svesti, da bo ista najboljša izmed vseh. To bomo omogočili, ako bo sedanja kampanja beležila dober uspeh z večšim sodelovanjem! *Socialisti v Clevelandu, potrudite se!*

Kampanjski Odbor Slov. Nar. Doma.

Oglašajte priredbe klubov in društev v "Proletarcu".

NAŠI ODRI.

Jubilejni koncert Zarje.

Ni lažjega dela, kot napisati oceno razveseljive, pohvalne vsebine; ni pa težjega zame, kot tedaj, ko zadenem na svoje rame križ negativne kritike, kjer skušam pokazati pereče nedostatke skupin ali individuov. Ocena slavnostnega koncerta desetletnice "ZARJE" spada med prve; koncert je bil v resnici velikega pomena za nas vse in je uspel sijajno. Občinstvo je bilo plačano za ceno vstopnic, kot še nikdar prej; divilo se je prekrasnim pevskim točkam in se je častno odzvalo vabilu zbora Zarje; oglaševanje je rodilo sad, ker je bilo uspešno. Ako tudi mnogi pripisujejo to moji skromni notici v lokalnem dnevniku pred koncertom, si jaz prav nič ne lastim te vplivnosti v naselbini, a sem pozitiven, da ima vestno oglaševanje vedno direktno opraviti z udeležbami. Zapomniti si je tudi treba, da bodo igralci vselej boljše nastopali ob obilni udeležbi, kot pa ob le s par ducati napolnjeni dvorani. Kdor pozna dušeslovje, ve polagati imperativno važnost na ta čudoviti instrument, ki tiči v oglaševanju, ki mora biti objektivno, privlačno, a mora vselej vsebovati Gregorčičevo pravilo: "*čim naravneje, tem prijetneje, tem verjetneje* — — —".

Slovenski Cleveland je imel v tekoči sezoni kar šest različnih koncertov, pri katerih sem bil navzoč; pri Zarjinem v nedeljo sem imel graduanta iz Harvard univerze za tovariša, ki se je zelo povoljno izrazil o naših slovenskih amaturjih. V prvi polovici sezone smo imeli tri koncerte: Koncert pevskega zbora "Zarja" s sodelovanjem "Jadrana" iz Collinwooda dne 15. novembra; potem 26 točk obsegajoči koncert in banket v počast jugoslovanskemu umetniku Ivanu Mestroviciu 26. novembra, in pa koncert godbe "Bled" v decembru. Že koj 10. januarja t. l. je pa prvič nastopil Mladinski orkester pod vodstvom g. Uleta in žel gromovite aplavze. Nato smo imeli mnogoštevilni program koncerta druge obletnice Slov. narodnega doma in sedaj pa zadnji koncert sezone — Desetletnica obstoja pevskega zbora "Zarja". Da je bil to najboljši koncert, mi menda ni treba omenjati. Dobro pa bi bilo pogledati v notranjost organizacije ter pronajti, zakaj je bil ta koncert tako uspešno vzprijorjen, z namenom, da se česa naučimo ter da ne bo treba prirejati priredb praznim dvoranam. Nikar ne dravimo slepo naprej z prazno domišljijo, ampak skusimo doumeti realno stran napredka naprednih.

Da so se vse točke tri ure trajajočega programa s tako fineso in preciznostjo izvajale, gre seveda hvala tako skupinam kot občinstvu za tako veliko udeležbo. Osebe na odru dobe več veselja, vzpodbuje in samozanosa ob veliki prisotnosti publike ter s kompletnostjo in s podvojeno energijo interpretirajo tipe.

V par kratkih stavkih je v pozdravnem govoru V. Grill, brez običajnih banalno bombastičnih fraz, orisal pomen Zarjinega delovanja v preteklih deset letih ter pomen obstoja tega zbora za bodočnost naselbine. Za njim je nastopil mešan zbor Zarja s Strausovo skladbo Spring Time, ki ima zelo času primerno melodijo kakor tudi besedilo. Nato so sledili nastopi pevskih zborov "Jadran" iz Collinwooda, "Cvet" iz Newburgha ter

moška zbora Jadran in Zarja v skupnem nastopu. Kot vedno, sta Milavčevi sestri zelo okusno nastopili s par krasnimi pesnitvami, ter sta si z njimi pridobili sentiment publike. Njima je sledil dobro znani tenorist L. Belle v ariji iz opere "Armida" ter izrazito zapel omenjeni izčrpek. Ljubko in dražestno sta v duetu s svojima srebrno-čistima glasovoma nastopili s krasno pesmico "Divja rožica" Dani in Ema Oblak. Rad pa bi ju slišal zopet v pesmi Moonlight and Roses, ker sta z njo napravili obči hit preteklo jesen.

Nezakonska mati — komponiral F. S. Vilhar — v solospjevu Mary Grillova. Ona je s to pesmijo dosegla svoj zenit. Pela je s takim občutkom, s silno nežnostjo, z vso svojo dušo, da je docela hipnotizirala mnogoštevilno avdijenco. Ona je izrazila s svojim glasom vso bol, razžaljenje in čutenje nezakonske matere. Njeno petje je zares čarobno vplivalo na ljudi. Zavzela je tako fino pozo, izraz tako graciozen, da še nisem kaj podobnega slišal in videl na slovenskem odru. Razvila je vsako ioto svoje energije, dala je sintezi ves umetniški čut, ki ga je imel v mislih Prešeren in pa skladatelj Vilhar. Zarja se lahko ponaša s takimi močmi. Marsikdo bi dal mnogo več nego vstopnino, da bi slišal samo to točko vsporeda. Pri tej točki me je še posebno moj harvardski spremljevalec nadlegoval, da naj mu pojasnim pomen besedila; da je sam umel melodijo, je pa umevno.

Komična opereta "Kovačev študent" v treh dejanjih je bila povsem noviteta kateregakoli koncerta naselbine. To je bila nekaka začimba celotnega slavnostnega Zarjinega vsporeda. Prvič se je v naselbini pripetilo, da smo končno prišli do operete. Vsestransko zanimanje naselbine je dospelo do vrhunca v nedeljo popoldne, ko so se ljudje divili slovenski opereti, ki je bila komično-realno portretirana v nadpovprečno zadovoljstvo. Prav dobro se še spominjam te operete, ko je bila vpriporjena pred leti v Sheboyganu; vpriporilo jo je pevsko društvo "Danica". Ker sem do gotove mere lokalni patriot in ker sem bil takrat član omenjenega društva, si ne morem kaj, da ne bi omenil ta prijeten faktič. Sheboygančanje si lahko štejejo (štejemo) v čast, ker so (smo) že pred leti spravili na oder to opereto v mali šibojganski naselbini.

Kovač je izborno rešil svojo vlogo; bil bi pa lahko bolj razločen, četudi ne bolj glasan, v izgovorjavi besedi. Sicer pa je Pernač v tej vlogi bil posrečen s svojim baritonom. Njegova žena Meta je bila neprekosljiva. Preprosto, naivno in prepričevalno je Mary Grillova portretirala tip kovačice. In Vatro Grill v naslovni vlogi operete je zelo pohvalno slikal značaj, ki ga zahteva opereta. On je dober baritonist. Ko bi pa dal glas bolj iz prsi in ne iz grla ter da mu ni glas zastajal v ustih, bi pa še boljše napravil. Sicer pa ga to ni veliko motilo, ker ima precej močan glas in večina omenjenega nedostatka ni opazila. In kaj naj rečem o pismošiški, ki ga je predstavljal znani tenorist Belle? On je bil na vsej črti dober, kar se tiče petja, da boljši bi ne mogel biti. V gestah bi se pa lahko malo bolj uril, kar bi mu gotovo pomagalo k še večjemu uspehu. Brez dvoma je bil on izmed omenjenih moških vlog najboljši.

Kolegi kovačevega sina Janeza so lepo nastopali in vzdržali glasove v taktu orkestra. Tako tenor Smith v vlogi Kroka, kakor drugi tenor Segulin v vlogi Žejka. Najlepše se je pa ponesel s svojim krasno zvonečim basom W. Lazar v vlogi Mucka. Lahko trdim, da ni v

Clevelandu boljšega slovenskega basista kot je on. Le avje mu je treba, da bo lahko zamogel svoj lirično bogati glas bolj prosto, neustrašeno uporabiti. Mojemu spremljevalcu se je njegov glas posebno dopadel; cela opereta mu je bila s kratkimi podatki takoj umljiva. Fant se zelo zanima za kulturo Slovencev; on tudi proučuje razmere v slovenski naselbini.

S tem koncertom si je Zarja pridobila velikanski vpliv, ki ga je pred leti v naselbini zavzemala. Člani zbora so se lahko prepričali o uspehu, ki je vselej združen v team-worku, kateri je tudi neobhodno potreben pri katerikoli prireditvi, če se količkaj računa na dober rezultat. In vse točke koncerta so kazale znake neke centralne gonilne sile, posebno pa komična opereta, ki je komponirana pod vplivom izvestnih poetično-dramatičnih idej. Zato je treba z veseljem pozdraviti koncert, ki ga je priredila Zarja. S takimi koncerti se ne nudi občinstvu samo izreden užitek, marveč se tudi razširja obzorje in pripravlja tla za prihodnost. Kajti, kadar bo občinstvo spoznalo, da razpolaga slovenska pesnitev z bogatimi, četudi lahkiimi, domačimi umotvori, tedaj se bo oklenilo s srcem naših kulturnih ustanov in cilj bo dosežen.

Na tem mestu se mi zdi važno dotakniti se ene stvari: v tekoči sezoni smo imeli šest koncertov. Mestrovičev je bil tako dolg, da je zgledalo kot da smo pri volji vse privleči na oder — še celo Krpanovo kobilo bi za rep privlekli, da jo pokažemo ter da se ji divimo ob takih prilikah. Taki koncerti so utrudljivi. Iz koncerta se napravi karneval. Za vzorec si moramo pred vsem vzeti koncert Mladinskega orkestra, ki je bil pravilno dolg in pa ne enoličen. Variacija je zelo potrebna! Ni pa treba pokazati vsega kar premoremo, kot žid, ki izloži v oknu vse, v prodajalni je pa vacuum. K raznoličnemu programu se sme prištevati tudi Zarjin slavnostni koncert, a bi nič ne škodovalo, če se bi ga malo drugače opredelilo. Tukaj se prav nič ne oziram na pripombe mojega spremljevalca, četudi se je čudil, da občinstvo tako burno aplavdira enoličnim točkam; on pač ne umeje slovensko dušo.

Vse je pričalo, da je bil spored zelo vestno naštu-

"PROLETAREC" IN ŠTEVILO NJEGOVIH NAROČNIKOV.

L. 1907, drugo leto po tem ko je pričel izhajati, je imel "Proletarec" 240 celoletnih naročnikov. Kolikor se je tiskalo lista več, se ga je razpošiljalo zastonj za agitacijo. L. 1908 je imel 523 plačanih naročnikov, in šele l. 1911 je "Proletarec" imel tisoč naročnikov. Svoje najvišje število je dosegel l. 1924, ko je prevzel uredništvo Etbin Kristan. L. 1919 je padel na 1244 plačanih naročnikov, potem pa se je pričel zopet dvigati, da je l. 1923 dosegel že 2100 celoletnih naročnikov.

Priznamo, da je to število še vedno veliko premajhno, kajti "Proletarec" bi moral imeti najmanj pet tisoč plačanih naročnikov. In če doseže to število, boste imeli pred seboj vsaki teden list, ki ne bo veliko manjši kakor je ta prvomajska številka. Ta cilj dosežemo le z agitacijo.

diran in da se je ves zbor za svojo idealno nalogo pošteno potrudil: tehnične težave, ki so jih morali premagati, niso bile ne majhne ne redke, vrhu tega pa je Vodopivčeva opereta delo, ki ne nudi pevcem kdovekakih cenjenih efektov, pač pa zahteva od izvršujočih nadpovprečno delavčevo inteligenco za razumevanje namena, zaradi katerega je bilo delo komponirano. Z naštudiranjem tega dela je Zarjin zbor vnovič dokazal, da stoji na visoki stopnji ter da razumeva in dostojno izvršuje svojo kulturno nalogo.

Nikakor ne smem prezreti dejstva, da je bil uspeh direktno v zvezi z dirigentom G. Ivan Ivanushem. Njemu, kakor poedincem, skupinam in zborom, ki so sodelovali, gre vse priznanje in hvala za trud, vestno delo in tako pomemben uspeh. Bilo še mnogo enakih koncertov Zarje!

L. Beniger.

“Model mesto žene”.

Ameriška komedija v enem dejanju.

Spisala Helen F. Bagg.

A thing of beauty is a joy for ever.
John Keats: *Endymion*.

Oddahnil sem se; moje iskrene želje so se izpolnile: besede moje zadnje ocene — finis coronat opus — so se udejavile. Moj trud ni bil zaman. Ne! Cankarjevci so se resno oprijeli dela, vrgli so pogubno domišljijo proč, in jo nadomestili s par dobrohotnimi nasveti: zavzemati so se pričeli, čeprav k nagibu sezone, za dobro dramatiko. Poglobili so se v stvar kot je treba, da uspe. Spoznal sem tudi, da, dokler sem jih nežno božal, se niso veliko zmenili za nedolžne besede; šele ko sem vzel bič pozornosti v roke, ga vehementno zavihtel, da je bilo slišati pok, so se zganili: postali so pozorni, oprezni in kreativni. Pokazali so, da imajo zmožnosti, če se ogrejejo za stvar. In tu jim gre priznanje.

Vspored zadnje igre sezone dram. društva “Ivan Cankar” se je pričel nenavadno. Najprej smo imeli solospava, v katerih sta nastopili Ursuline Zalokar in nato Jennette Strle. Obe sta šele prvič nastopili v javnosti in obe se vežbata v petju že več let. Zalokarjeva je zelo pohvalno izdelala svojo nalogo; istotako okusno in obetajoče se je ponesla z njenim čistim sopranom Strletova. Občinstvo je bilo zelo veselo njih prvega nastopa. Želeti je, da bi še sodelovali z dram. dr. “Ivan Cankar”, ki je pravkar vpriporilo prvo igro v angleščini.

Vpriporitev igre Model mesto žene je res kronala delo Cankarjevih igralcev. Vodil jih je lastni razsodek. Sledili so Shakspearejevim besedam, ki jih govori skozi Hamleta, kateri pravi igralcu: “Kretnjo prilagodite besedi in besedo kretnji; in pazite posebno na to, da ne presežete naravne zmernosti. Zakaj vse kar je čez mero pretiranega, nasprotuje namenu igre, katere smoter je bil že od nekdaj, je in ostane, da kaže takorekoč naravi ogledalo, čednosti njene prave znake, grehu resnično podoba, stoletju in času njiju obliko bitja. Če se predstavlja vse to prenapeto ali premedlo, se nevednež sicer smeje, razumen človek pa se jezi. In graja enega samega takega vam mora biti vredna več kakor ploskanje polnega gledališča onih drugih. O, na svetu so igralci, ki sem jih videl igrati in ki so jih

ljudje hvalili, in kateri — da se rahlo izrazim — niso imeli ne krščanskega glasu, ne krščanske, ne poganške in sploh nobene človeške hoje in ki so koračili sem ter tja in meketali, da se mi je zdelo, — kak pomočnik matere narave je hotel napraviti ljudi, pa se mu ni posrečilo: tako ostudno so posnemali človeštvo!” Te za dramatiko svete besede so vredne, da se jih vpošteva.

Model mesto žene ni bogvekakako težka, filozofske polna komedija, a baš zato, ker je komedija, zahteva pojmovanja, življenja, kretnje in — uživati se je pač treba vnjo, kot v vsako drugo igro, da se ne zgreši nje smoter, ki tiči v vsebini. Portretni slikar je zaljubljen. Dekle ga postavi v rezervo do premisleka. Teta misijonarka ga zalaga z denarjem, ki mu ga pa neha pošiljati, če se ne poroči do gotovega časa. Ker fant nima punce, enostavno piše teti, da je poročen in ji priloži sliko modela. Nenadoma pride brzjav, da ga teta obišče. Lep vrag! On pa brez žene. Kaj storiti? Prijatelj mu preskrbi model, čedno, razposajeno dekle, ki privoli markirati artistovo ženo. Teta pride, ki pa prezira navidezno ženo nečakovo. Model spravi s svojim besedičenjem vse v zadrego. Teta se osokoli in jo ošteje. In tu je višek. Smeh nad zmešnjavami. Končno prizna prejšnjo artistovo dekle, da je ona kriva, ker ga je ostavila do premisleka, a ga je sedaj pri volji vzeti. Konec je seveda fleten.

Prvič sem videl Julijo Močnikovo na odru. Ona se je zelo spretno sukala, kot zaljubljena sobarica v nje-nega gospodarja Everetta, artista, radi katerega je od-slovila hišnega mlekarja. Da, sobarica Mary mi je uga-jala, ker je bila tako priprosto-prepričevalna. Prav-tako dobro je tudi pogodil svojo vlogo portretni slikar Everett, ki ga je vestno in pohvalno predstavljal Vatro Grill. On se je pač počutil kot doma. To je bila ena izmed njegovih najboljših vlog sezone, poleg vloge Sa-tina v drami Na dnu in pa v enodejanki Ljubosumnost. Zaeno s tem naj omenim Dr. Mallyja v vlogi Robert Parks, Everettovega prijatelja, ki je izborno rešil in predstavljal tip, ki ga vloga zahteva. Urno se je sukal, da je prijatelju pomagal iz zagate ter teti pojasnil Wil-lyjeve zablode. Bil je dober. Njegovo sestrčno Miss Eleanor Perry, ki jo je poosobljala ga. Mally, sem prvič videl na odru. Vse kaže, da je tudi ona vajena odra, ker drugače bi skoro ne mogla tako okusno izra-ziti, portretirati značaj. Še večkrat si jo želimo vi-deti na odru, ker ima lepe zmožnosti za dramatiko.

Tončka Žagarjeva v vlogi Patsy je nastopala z ne-ko gotovostjo, ki jo je opazati le pri starih igralcih. Istotako je Wilhelmina, model, poznana kot “Willy”, nad katere vlogo je imela oblast Melonie Jakšičeva, dobro pogodila zahtevane kreacije. Pa tudi Mrs. Munford-Wells, družabna matrona (Mary Jagrova), je častno in ponosno korakala po deskah odra. Za malo vlogo je Pavline Koprivčeva okusno nastopila in por-tretirala tip “nouvele heiress”, Belle Potts. Njen sorod-nik John H. Potts, lastnik tovarne konzerv (R. Danilo), je imenitno in uspešno ter komično rešil svojo vlogo. On se človeku na mah prikupi; izzval je obilo smeha.

Misijonarka Agnes McPherson, Everettova bogata teta, zadnja prijadra na pozorišče, — iz Sanghaja, kjer opravlja delo spreobrniteljice paganov — k “pravi” veri. Zelo samozavestno se je zasedrila, kot kakšen dragnaut v pristanišču, — v nečakovem ateljeju ter se znašla v družbi, ki je bila v zadregi radi “Willyja”, ki je kot model Everetta pristala, da bo predstavljala nje-

govo ženo. Tetka jo je prezirala. Nad tetkino vlogo je gospodarila Mary Grillova. Prav nič mi ni všeč, da je ravno ona imela to vlogo ter da jo je rešila kot jo je, ker zgleda preveč sumljivo, če vam povem, da je bila ona tista oseba, ki je vzbudila največ pozornosti ter da je ona igrala najboljše v igri Model mesto žene. Pravim, da zgleda preveč sumljivo, ko to trdim, ker je moja zadnja ocena Zarje še sveža in ker je tam prejela ne šopek, ampak grm cvetlic in pohvale. In te pohvale se kar vrste, ker tudi v tej igri si je ona priborila krasen šopek rdečih nageljnov, narcis, tulipanov, hijacint in vrtnic. Sploh si ne morem misliti, da bi kdo Cankarjevih boljše nastopil. Grillova je povzročila več smeha, veselja, užitka in zadovoljstva med publiko, kot vse ostale dramatis personae.

Grillova sodeluje pri Cankarju od njegove ustanovitve. V tej sezoni je nastopila v različnih vlogah. Najbolj se je odlikovala v vlogi sobarice v igri Ljubosumnost, v vlogi Nastje v Gorkega socialni drami Na dnu in pa sedaj v vlogi tetke, s katero pa je takorekoč zasenčila ostali dve kreaciji. Njena dobra in posebna lastnost je to: ona se ne brani sprejeti vlog, ki predstavljajo tipe iz nižin življenja, tipe, ki se drugim zde, da jih "doli povlečejo". Ona pač ve, da vloge ne odsevajo na značaj osebe, katera predstavlja neljube karakterje. Zato se pa tudi zna uživati v take značaje.

S to oceno zaključujem svojo nalogo ocenjevanja, ki sem jo nepristransko vršil, ravnokar zaključene dramske sezone društva "Ivan Cankar". Četudi sem se

zavedal, da bom, ko sem prevzel čolnič kritike v oskrbo, moral voditi ta čolnič med Skilo in Koribdo, sem se počutil spretnega dovolj, da ga varno privedem v pristan treznosti in razsodnosti. Sicer je resnica, da se je ta čolnič pod mojim vodstvom zadel ob omenjeni skali v dveh razburkanih nevihtah, pa se mu ni nič pripetilo, a skali sta se obdrgnili — čolniček jekleni je pa veselo splul v mirno vodovje — v zaliv. In, če mi bo čas dopuščal, se bom še povrnil ter bom podal splošen pregled in odseve letošnje dramske sezone in mogoče par smernic.

L. Beniger.

Sodrug, poročajte o priredbah in drugih aktivnostih svojih klubov.

Ali je imel vaš klub prvomajsko proslavo? Opišite jo v Proletarcu, neglede kako na kratko. Ali namestila v kratkem prirediti shod, ali igro, koncert itd.? Poročajte v "Proletarcu", kajti v našem glasilu mora odsevati vse delo klubov J.S.Z. in življenje v naših naselbinah. Poročajte vselej in če le mogoče takoj po priredbi. Ne pozabite tudi, da jo oglašanje važno, zato je potrebno, da dobro oglašate svoje priredbe. Pošiljajte naznanila pravočasno.

Družba bo dolžna delovati za tistega, ki bo sam deloval za nje razvoj.

Od generacije do generacije

je na tisoče očetov in mater spoznalo in ocenilo veliko vrednost postrežbe, katero jim daje ta zavod s tem, da varuje njih prihranke in v slučaju, da vložijo svoj denar v varne vrednostne papirje, vestno skrbi za njih interese.

Prepričajte se tudi Vi, ker hranilna vloga v tej banki Vas vodi k napredku.

35-letno vestno in točno poslovanje v bančnih poslih je rekord, s katerim se mi ponašamo.

Pridružite se potom hranilne vloge tej največji SLOVANSKI banki v Zdr. državah.

Imovina in
preostanek
\$20,000,000.00

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ceste
CHICAGO - - - - - ILLINOIS.

VARNA BANKA ZA VLAGANJE VAŠIH PRIHRANKOV.

PRIREDBE SLOVENSКИH ORGANIZACIJ V CHICAGI.

Zvon št. 70 JSKJ. — Veselica v soboto 8. maja v dvorani SNPJ.

Pevski zbor "Slovan". — Koncert v nedeljo 30. maja v Hrvatskem narodnem domu v So. Chicago.

Dr. št. 1 SSPZ. — Piknik v nedeljo 20. junija na Steržinarjevem vrtu v Willow Springs.

Zveza Slovenskih Organizacij. — Piknik v nedeljo 4. julija na Steržinarjevem vrtu v Willow Springs.

Društvo Danica. — Piknik v nedeljo 18. julija na Albert Mizekovem vrtu, Lyons, Ill.

Dr. Zarja. — Piknik v nedeljo 25. julija na Steržinarjevem vrtu v Willow Springs, Ill.

Dr. šte. 559 SNPJ. — Veselica v soboto 2. oktobra v dvorani SNPJ.

Dr. št. 86 SNPJ. — Veselica v soboto 2. oktobra v dvorani SNPJ.

ČAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

FRANK GANTAR

se priporoča rojakom pri nabavi drv, preme-ga, koka in peska.

1201 Wadsworth Ave. Phone 2726 Waukegan, Ill.

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

Soc. klub št. 1 JSZ. — Dramska predstava v nedeljo 24. okt. 1926 v dvorani ČSPS, 1126 W. 18th St.

Soc. klub št. 1 JSZ. — Dramska predstava v nedeljo 5. decembra 1926 v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1 JSZ. — Silvestrova zabava v petek 31. decembra 1926 v dvorani SNPJ.

Dr. Slovenija. — Maškaradna veselica v soboto 8. januarja 1927 v narodni dvorani.

Soc. klub št. 1 JSZ. — Dramska predstava v nedeljo 30. januarja 1927 v dvorani ČSPS, 1126 W. 18th Street.

Soc. klub št. 1 JSZ. — Dramska predstava v nedeljo 2. marca 1927 v dvorani ČSPS.

Soc. klub št. 1 JSZ. — Dramska predstava v nedeljo 1. maja 1927 v dvorani SNPJ.

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50. Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list ih za tajništvo je:

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.

Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213

Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.

6% IN VARNO

6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za na imenitnem prostoru ležečo lastnino, na prodaj pri nas

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET

At Millard Avenue

CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe, največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer; v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne; v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

MI POTROŠIMO \$14,000,000.

Iz urada Industrialne tehnike statistično poročajo, da ameriških avtomobiler račun, všteti stroške za varovalnine, vzdrževanje, gazolin in druge vrste stroški, znašajo skupno nad \$14,000,000,000 letno. Tako stane v splošnem vsakega posameznega lastnika avtomobila nad \$700 na leto,

za operiranje njegovega avtomobila. Koliko potrošite za vaše zdravje? Nikar ne nižajte vašega zdravniškega računa! Kupujte Trinerjevo grenko vino redno, ker to zdravilo je domača potrebščina. Vam povrne naravno delovanje vaših črev, vas reši zaprtja, neprebavnosti, zabasanih, glavobola, slabega spanja in enakih želodčnih neredov. Vprašajte vašega lekarnarja ali

trgovca z zdravili naj se založi z Trinerjevim grenkim vinom, Trinerjevo Angelica Tonic, Trinerjevim Lini-mentom, Trinerjevimi Cold Tabletami za vas — Trinerjeva zdravila so vselej zadovoljiva. Ako vam ni mogoče istih dobiti v vaši sosesčini, tedaj pišite na Joseph Triner Company, Ill.

ALI JE VAŠ KLUB ŽE IZVOLIL DELEGATA ZA ZBOR J. S. Z.?

Dne 3., 4. in 5. julija se vrši VI. redni zbor JSZ. Vsak klub, ki ima do 50 članov, ima pravico do enega delegata, in potem na vsakih nadaljnjih 50 članov enega delegata več. Izvolite tudi namestnike, za slučaj, da bi bil delegat zadržan. Sporočite imena in naslove tajniku J.S.Z.

SEJE MILWAUŠKEGA KLUBA.

MILWAUKEE, WIS. — Seje kluba št. 37 JSZ. se sedaj vrše vsaki prvi torek v mesecu ob 8. zvečer v S. S. Turn dvorani. Sodrugi, udeležujte se sej redno in točno. Somišljeniki, ki imate voljo pristopiti v klub, oglasite se na naslov tajnika Frank Perko, 505 National Ave., Milwaukee, Wis.

CENIK KNJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

UDOVICA. (I. E. Tomić), povest 330 strani, brošir ja 75c, vezana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.	.30
VIANJEVA REPATICA, (Vlad. Levstik); 506 strani, vezana v platno	1.50
VITEZ IZ RDEČE HISE. (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25
V ROBSTVU, roman tuge in boli, Ivan Matičič, vez. 255 strani.	1.50
ZABAVNA KNJIZNICA, zbirka povesti in črtic, broširana	.65
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana	.75
ZADNJI VAL, (Ivo Šorli), roman, vez.	1.00
ZAJEDALCI (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75
ZAPISKI IZ MRTVEGA DOMA, (A. M. Dostojevski), dva zv., vez. v platno	2.25
ZA SREČO, povest, broširana	.45
ZELENI KADER, (I. Zorec), povest, broš.	.45
ZENSKA PISMA, (M. Prevost), broš.	.60
ZGODBE IZ DOLINE SENT-FLORJANSKE, (Ivan Cankar), vezana	1.50
ZLATARJEVO ZLATO, (A. Senoa), vez.	1.20
ZMOTI IN KONEC GOSPODIČNE PAVLE, (I. Zorec), broširana	.40
ZENINI NASE KOPERNELE, (Rado Murnik), broširana	.50
SLOVENSKE PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25

FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00
JOS. JURČIČ, zbrani spisi, II. zv. vezan	1.50
III. zv. vezan	1.50
IV. zv. vezan	1.25
V. zv. vezan	1.00
VI. zv. vezan	1.00
FR. MASELJ-PODLIMBARSKI, zbrani spisi, vez.	1.50

PESMI IN POEZIJE.

BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francosčine prevel I. Hribar) vezana	1.00
MLADA POTA, (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba	.75
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana	.90
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba	.50
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana	.90
POHOŠKE POTI, (Janko Glasar), broširana	.35
PRESERNOVE POEZIJE, vez.	.75
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana	.45
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), broš. 90c, vez.	1.25
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Machar), vezana	1.10
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, poezije, broširana	.65
SOLNCE IN SENCE, (Ante Debeljak), broširana	.50
AVOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana	.25
SLABEKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba	.50
TRBOVLJE, (Tome Seliškar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	.75

TRISTIA EX SIBERIA, (Voje-slav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupančič), pesnitve, broširana	.40

IGRE

ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana	.50
BENESKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
CARLJEVA ŽENITEV-TRIJE ZENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana	.20
GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana	.60
KASIJ, drama v 3 dejanjih	.75
JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
NAVADEN ČLOVEK, (Bram. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana	.35
NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), igra v treh dejanjih, broširana	.35
OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ROMANTIČNE DUŠE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana	.85
SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana 75c; vezana	1.00
ZNANSTVENE RAZPRAVE. POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIJALNI SPIŠI. UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE.	
ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? De-bata	.30